

**Lokal plan för
småbarnspedagogik,
Korsnäs kommun**

Namn	Lokal plan för småbarnspedagogik, Korsnäs kommun
Kommun	Korsnäs
Träder i kraft	21.6.2022
Pdf skapad	1.7.2022

Innehållsförteckning

1. Grunderna för planen för småbarnspedagogik och de lokala planerna för småbarnspedagogik.	1
1.1. Den lokala planen för småbarnspedagogik.	1
1.2. Barnets plan för småbarnspedagogik.	3
2. Småbarnspedagogikens uppdrag och allmänna mål.	4
2.1. Förpliktelser som styr småbarnspedagogiken.	4
2.2. Verksamhetsformer inom småbarnspedagogiken.	5
2.3. Småbarnspedagogiken som en del av barnets uppväxt och lärostig.	5
2.4. Värdegrunden.	5
2.5. Synen på lärande.	7
2.6. Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård.	7
2.7. Mångsidig kompetens.	8
2.7.1. Förmåga att tänka och lära sig.	8
2.7.2. Kulturell och kommunikativ kompetens.	9
2.7.3. Vardagskompetens.	10
2.7.4. Multilitteracitet.	12
2.7.5. Digital kompetens.	12
2.7.6. Förmåga att delta och påverka.	13
3. Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken.	14
3.1. Riktlinjer för att utveckla verksamhetskulturen.	14
3.1.1. En lärande gemenskap är kärnan i verksamhetskulturen.	14
3.1.2. En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation.	14
3.1.3. Delaktighet, likabehandling och jämställdhet.	14
3.1.4. Kulturell mångfald och språkmedvetenhet.	15
3.1.5. Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil.	15
3.2. Lärmiljöer inom småbarnspedagogiken.	16
3.3. Samarbete inom småbarnspedagogiken.	16
3.3.1. Samarbete med vårdnadshavarna.	16
3.3.2. Samarbete med olika aktörer.	17
4. Planering och genomförande av den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken.	19
4.1. Referensram för den pedagogiska verksamheten.	19
4.2. Pedagogisk dokumentation.	20
4.3. Mångsidiga arbetsätt.	20
4.4. Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande.	20
4.5. Lärområden.	21

4.5.1. Språkens rika värld.	21
4.5.2. Mina många uttrycksformer.	22
4.5.3. Jag och vår gemenskap.	22
4.5.4. Jag utforskar min omgivning.	23
4.5.5. Jag växer, rör på mig och utvecklas.	24
4.6. Preciseringar gällande språk och kultur.	24
4.6.1. Småbarnspedagogik på två språk.	25
5. Stöd för barnet.	26
5.1. Principer och ansvar för att ordna stöd.	26
5.2. Samarbete i samband med stöd.	26
5.2.1. Samarbete med barnet och vårdnadshavaren.	26
5.2.2. Sektorsövergripande samarbete.	26
5.3. Genomförandet av stödet i småbarnspedagogiken.	27
5.3.1. Allmänt stöd.	27
5.3.2. Intensifierat stöd.	28
5.3.3. Särskilt stöd.	28
5.3.4. Stödformer.	28
5.4. Bedömning av stödet för barnet.	29
5.5. Barnets plan för småbarnspedagogik i samband med stöd.	29
5.6. Beslut om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster.	29
6. Småbarnspedagogik som baserar sig på en alternativ pedagogik eller en särskild åskådning.	31
7. Utvärdering och utveckling av verksamheten inom småbarnspedagogiken.	32
7.1. Utvärdering och utveckling av den pedagogiska verksamheten.	32

1. Grunderna för planen för småbarnspedagogik och de lokala planerna för småbarnspedagogik

I Korsnäs kommun finns en gemensam lokal plan för all småbarnspedagogisk verksamhet. *Lokala planerna för småbarnspedagogik* finns i svensk- och finskspråkig version.

1.1. Den lokala planen för småbarnspedagogik

Den lokala planen i Korsnäs kommun följer strukturen i Grunderna för planen för småbarnspedagogik. Den lokala planen godkänns av bildningsnämnden och finns publicerad på e-grunder och en länk dit hittas även på Korsnäs kommuns hemsida under: [Barn & utbildning/småbarnspedagogik](#).

Den lokala planen för småbarnspedagogik har utarbetats av en arbetsgrupp bestående av Birgitta Blomqvist, ledare inom småbarnspedagogik, Alexandra Kronstrand, Jessica Nykamb och Johanna Söderling, lärare inom småbarnspedagogik, Jens Fröding och Sara Westerholm, barnskötare inom småbarnspedagogik. I och med revideringen 2022 har Emma Häggblom, daghemsföreståndare, ersatt Birgitta Blomqvist.

De anställda inom den småbarnspedagogiska verksamheten i Korsnäs kommun har varit delaktiga i arbetsprocessen med uppgörandet av den lokala planen 2017. Grunderna för planen för småbarnspedagogik har behandlats kapitelvis. Arbetssätten har varit enhetsvisa diskussioner och "pedagogiska caféer" med gruppdiskussioner där anställda från olika enheter ingått. Resultatet från träffarna ingår i den lokala planen. Arbetet har varit en utvecklings- och lärandeprocess för personalen och ett stöd för implementeringen av Grunderna för planen för småbarnspedagogik samt nya arbetssätt i den småbarnspedagogiska verksamheten.

Vid uppgörandet av den lokala planen 2017 för småbarnspedagogik har även barn och vårdnadshavare varit delaktiga. Barnen har varit delaktiga genom enkäter och intervjuer och citat från dessa förekommer även i den reviderade lokala planen. Vårdnadshavarna har bidragit med sina åsikter via en dialogduk (gruppdiskussion). Åsikterna har beaktats vid uppgörandet av planen. En sammanställning av resultat gällande vårdnadshavarnas åsikter om vad som är viktigt i den småbarnspedagogiska verksamheten presenteras i följande figur.

Verksamheten utvärderas årligen av pedagoger, barn och vårdnadshavare med stöd av *Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet*. Småbarnspedagogiken i Korsnäs kommun deltar i nationella utvärderingar (t.ex. KARVI). Uppgifter om verksamheten införs från och med 2019 i informationsresursen Varda. Lag om småbarnspedagogik, Grunderna för planen för småbarnspedagogik, den lokala planen för småbarnspedagogik och resultatet av utvärderingar ligger till grund för den småbarnspedagogiska verksamheten och dess utveckling.

I de lokala delarna av planen för småbarnspedagogik avser benämningen pedagoger de anställda som arbetar i barngrupperna. Benämningen personal avser alla anställda inom småbarnspedagogiken.

1.2. Barnets plan för småbarnspedagogik

En arbetsgrupp utarbetade 2017 strukturen och riktlinjerna för *Barnets plan för småbarnspedagogik* och gruppen bestod av en projektkoordinator och representanter från småbarnspedagogiken i Korsnäs, Malax och Närpes. Barnets plan har sedan dess uppdaterats och kommer framöver att revideras lokalt av speciallärare och lärare inom småbarnspedagogik. Barnets plan utgår från ett nationellt dokument med ett lokalt tillägg som bygger på mångsidig kompetens ([kapitel 2.7](#)).

Barnets plan för småbarnspedagogik uppgörs för varje barn av lärare inom småbarnspedagogik i samarbete med vårdnadshavare och barnet. Med Barnets plan följer instruktioner och ett diskussionsunderlag som utgör ett stöd inför uppgörandet av Barnets plan. I uppgörandet av planen diskuterar pedagogerna barnets kunskaper, styrkor, intresseområden och individuella behov med barnets vårdnadshavare. Barnets åsikter och önskemål ska vara en del av uppgörandet av Barnets plan. I Barnets plan beskrivs hur den pedagogiska verksamheten ska genomföras för att stödja barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Barnets plan utarbetas skilt för 1-2-åringar, 3-4-åringar och 5-åringar. Dokumenten bygger på varandra och utgör en helhet som synliggör barnets lärandeprocess. Planen följs upp en till två gånger i året eller oftare vid behov.

Inom ramen för Barnets plan diskuteras eventuellt stöd för barnet. Specialläraren inom småbarnspedagogik konsulteras vid uppgörandet av stöd för barnet. Inom småbarnspedagogiken finns tre former av stöd: allmänt, intensifierat och särskilt stöd. För intensifierat och särskilt stöd krävs ett förvaltningsbeslut av bildningschefen i Korsnäs kommun. Likaså krävs ett förvaltningsbeslut för alla barn som behöver stödtjänster, oavsett stödnivå. Behov av läkemedelsbehandling antecknas också i Barnets plan för småbarnspedagogik.

Barnets plan för småbarnspedagogik inklusive bilagor (Byte av enhet inom småbarnspedagogiken, Stadieövergång småbarnspedagogik – förskola och eventuella stödblanketter) följer med barnet vid byte av enhet/avdelning och vid övergång till förskola. Berörd lärare inom småbarnspedagogiken ansvarar för att den mottagande enheten/förskolan får informationen. All information som daghemmet anser nödvändigt att veta om barnet för att kunna ordna pedagogisk verksamhet ska ges vidare till den mottagande enheten. Alla delar av Barnets plan behöver inte vara nödvändig information och för dessa delar behövs samtycke av vårdnadshavare.

Utbyte av sekretessbelagda uppgifter inom småbarnspedagogiken följer *Grunderna för planen för småbarnspedagogik* och Lag om småbarnspedagogik §40, §41.

Om det finns barn som deltar i småbarnspedagogik hos familjedagvårdare i eget hem uppgörs *Barnets plan för småbarnspedagogik* i samråd med daghemsföreståndaren speciallärare inom småbarnspedagogik eller lärare inom småbarnspedagogik vid reservdaghemmet. Närmaste daghem fungerar som reservdaghem.

2. Småbarnspedagogikens uppdrag och allmänna mål

Barnets bästa ska alltid vara i fokus då småbarnspedagogisk verksamhet ordnas. Verksamheten ska planeras på ett mångsidigt och kvalitativt sätt så att varje barns livslånga lärande främjas.

2.1. Förpliktelser som styr småbarnspedagogiken

Enligt lagen om småbarnspedagogik är målet med småbarnspedagogiken utfärdade i tio punkter. De tio målen sätter grunden för hur småbarnspedagogiska verksamheten ska ordnas. Via diskussioner av pedagoger i Korsnäs kommun har de tio målen tolkats enligt följande:

1. Barnets fysiska, psykiska och emotionella grundbehov tillfredsställs.
2. Barnet ska få utvecklas och lära sig i egen takt och vara inkluderat i verksamheten. Pedagogen finns med som stöd.
3. Verksamheten ska ge positiva upplevelser för barnet. Utgångspunkten är barnets behov och intressen.
4. Miljön ska beaktas ur ett fysiskt, psykiskt och emotionellt perspektiv som är utvecklande för barnet.
5. Arbetsättet utgår från barnets behov och ska vara bemötande och bekräftande.
6. Småbarnspedagogiken ska vara likvärdig och jämställd för alla.
7. Barnets behov av stöd identifieras och vid behov tas hjälp av mångprofessionella samarbetspartners.
8. Barnets sociala färdigheter utvecklas genom kamratrelationer och pedagogers goda föredöme och vägledning.
9. Barnets önskemål, intresse och individuella behov ska stå i fokus vid planering och genomförande av verksamheten.
10. Barnets plan för småbarnspedagogik, som görs i samarbete med vårdnadshavare och barnet, är utgångspunkten för att främja barnets trygghet, välbefinnande och utveckling.

Hur lär du dig bäst?

"Jag lär mig bäst när jag tänker."

"Då jag är med och gör saker."

"Då jag leker."

"Då vuxna hjälper. Vuxna kan också hjälpa efter en stund om det går fel."

Citat av barn

2.2. Verksamhetsformer inom småbarnspedagogiken

I Korsnäs kommun ordnas småbarnspedagogisk verksamhet på Korsnäs daghem (Kottebo), Molpe daghem (Tulavippan) och Harrström daghem (Knorren). Daghemmen är svenskspråkiga.

Korsnäs daghem/Kottebo har tre avdelningar: Lillkotten (1-3 år), Kotten (3-5 år) och Siili-Kotten (1-5 år). På Siili-Kotten används svenska men även finska om tillgång till tvåspråkig pedagog finns.

Molpe daghem/Tulavippan har två avdelningar: Tärnan (1-3 år) och Måsen (3-5 år).

Harrström daghem/Knorren (1-5 år). Indelning i grupper 1-3 år och 3-5 år.

Under juli månad är ett daghem i kommunen öppet och fungerar som reservdaghem för de övriga daghemmen.

Samarbete mellan de olika daghemmen sker genom gemensamma evenemang (t.ex. teaterföreställningar, konserter, sagostunder), möten för lärare inom småbarnspedagogik, gemensamma pedagogiska personalträffar och skolningar, studiebesök samt personalarrangemang. Pedagogerna stöder varandra i verksamheten genom eventuella gemensamma teman och utbyten av tips och idéer. Inom småbarnspedagogiken finns två tutorer som stöd för övriga pedagoger inom verksamheten.

2.3. Småbarnspedagogiken som en del av barnets uppväxt och lärtig

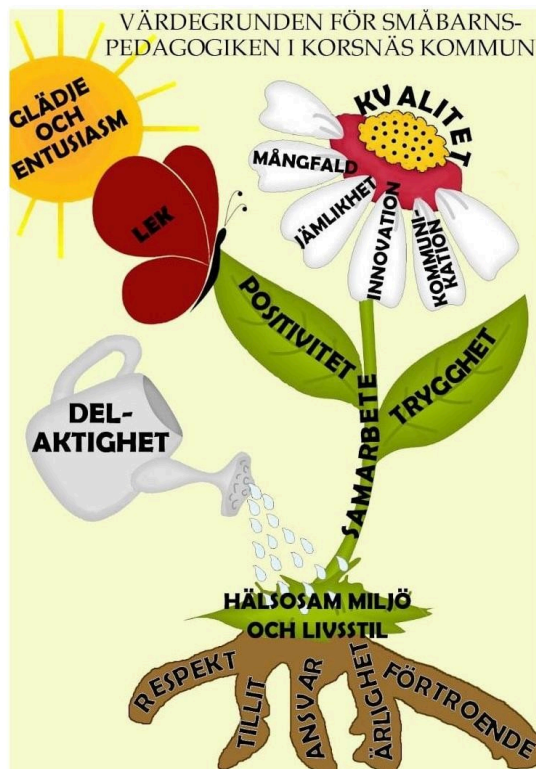
Vid inskolningen inleds samarbetet mellan pedagoger, barn och vårdnadshavare. Inskolning är obligatorisk. Inskolningstiden och utformningen är individuell enligt det enskilda barnets behov. Under inskolningen får barnet ta del av daghemmets dagliga rutiner. I samband med inskolningen får vårdnadshavare bekanta sig med *Barnets plan för småbarnspedagogik*. Vårdnadshavare, barn och berörd lärare inom småbarnspedagogik utarbetar sedan gemensamt Barnets plan. Information om daghemmet och ett allmänt informationsblad om den småbarnspedagogiska verksamheten (detta finns på flera olika språk) delges också.

Alla daghem i Korsnäs kommun använder dokumentationsverktyget Seesaw för digital dokumentation för synliggörandet av barnets lärande och av verksamheten. På detta sätt inkluderas familjerna i barnets lärtig.

För att trygga övergångarna mellan avdelningar, enheter och till förskola är det viktigt med samtal, diskussioner och besök. Informationsutbyte sker mellan vårdnadshavare, pedagoger och barn. Vårdnadshavarna informeras om att *Barnets plan för småbarnspedagogik* och andra dokument med nödvändig information som tillgodoser barnets bästa skickas vidare till den nya enheten.

2.4. Värdegrunden

Vid uppgörandet av planen för småbarnspedagogik för Korsnäs kommun har dialoger kring värdegrunden förts med vårdnadshavare och med personal. Resultatet synliggörs i blomman nedanför. Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken utgår från värdegrunden.

Värdegrunden för småbarnspedagogiken i Korsnäs kommun

Rötterna: Den småbarnspedagogiska verksamheten bygger på respekt, tillit, ansvarstagande, ärlighet och förtroende. Dessa lägger grunden för ett gott samspel mellan barn, vårdnadshavare och personal.

Hälsosam miljö och livsstil: Inom småbarnspedagogiken vägleds barnen i en hälsosam livsstil – hälsosam mat, rörelse och utvistelse värdesätts. Med tanke på miljön och framtiden lyfts en hållbar livsstil fram i verksamheten.

Samarbete: Ett gott samarbete med vårdnadshavare är centralt. Ett mångprofessionellt samarbete sker mellan den småbarnspedagogiska verksamheten och exempelvis speciallärare inom småbarnspedagogik, olika terapeuter, förskola och social- och hälsovård.

Trygghet: Barns trygghet och välmående är den viktigaste utgångspunkten i den småbarnspedagogiska verksamheten och är en förutsättning för lärande. Varje barns individuella behov och utvecklingsnivå beaktas i verksamheten.

Delaktighet: Barns känsla av att ingå i en gemenskap är viktigt för delaktigheten. Barnens intressen och behov är utgångspunkten då verksamheten planeras och genomförs. Även vårdnadshavarnas delaktighet i verksamheten värdesätts.

Positivitet: Barnens positiva upplevelser av verksamheten är viktigt och barnen ska få känna glädje i att lyckas. Pedagogernas positiva bemötande av varje barn ger barn positiva upplevelser och en positiv känsla.

Kvalitet: En god kvalitet uppnås genom en helhet av det som finns i denna värdegrunds-blomma. För att utveckla verksamheten och bibehålla en god kvalitet sker kontinuerlig utvärdering.

Mångfald: Pedagogerna har en öppen och respektfull inställning till den mångfald av familjer som finns inom verksamheten och samhället. Mångfald ses som en rikedom. Den mångfald av barn som finns i barngruppen formar gruppen till dess helhet.

Jämlikhet: Barnen respekteras, bemöts och får göra sina val oberoende av kön, ursprung, kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person.

Kommunikation: Barnen ska få uttrycka sina åsikter och tankar, få kommunicera både verbalt och non-verbalt. Pedagogerna försöker förstå varje barn utgående från barnens egna sätt att uttrycka sig.

Innovation: I begreppet innovation läggs: öppenhet, lyhördhet, nytänkande, framåtsträvande, en positiv inställning, flexibilitet och kreativa lösningar.

Glädje och entusiasm: Pedagogerna tar till vara barnens glädje och entusiasm i såväl ledda som spontana situationer under verksamhetsdagen. Pedagogernas egen glädje och entusiasm bidrar till en god och positiv atmosfär på daghemmet.

Lek: Leken är utgångspunkten i den småbarnspedagogiska verksamheten och barns naturliga sätt att lära. Leken har pedagogisk betydelse för barnets lärande och för barnets helhetsmässiga utveckling.

2.5. Synen på lärande

En grundförutsättning för lärandet är trygghet och goda sociala samspel. Tryggheten främjas av en anpassad inskolning då barnet börjar i den småbarnspedagogiska verksamheten och upprätthålls genom en god kontakt mellan barn, vårdnadshavare och personal.

I den småbarnspedagogiska verksamheten i Korsnäs kommun är lek, språk, utevistelse och rörelse centrala då dessa gynnar och stimulerar lärandet. Lek är ett naturligt sätt för barn att lära sig. I leken bearbetar och processar barnet händelser i vardagen.

I verksamheten beaktas att alla barn är unika och lär på olika sätt, i egen takt och enligt egen utvecklingsnivå. Barnets nyfikenhet och intressen är en förutsättning för lärande. Pedagogerna tillvaratar barnens intressen och tidigare erfarenheter, väcker deras nyfikenhet och riktar barnens uppmärksamhet emot olika företeelser i läroprocessen. Genom att fånga upp och ta tillvara barnets spontanitet, aktivitet och engagemang förstärks lärandet. Varierande verksamhet ger barnet möjlighet till olika intressen och större kunskap vilket ger mångsidiga erfarenheter och en grund för ett livslångt lärande.

Barnet lär sig genom att iaktta och observera andra, utforska lärmiljön samt genom att delta och försöka själv. Lärande sker inte enbart i verksamhetens ledda pedagogiska stunder utan kontinuerligt under dagen.

Språk är viktiga i lärandeprocessen. Verksamheten planeras så att den gynnar barnets språkutveckling i dagliga rutiner och i ledd verksamhet.

Pedagogerna handleder, uppmuntrar, berömmar barnet och fungerar som stöd för lärandet. Aktiva och engagerade pedagoger gynnar barnets läroprocess.

2.6. Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård

Fostran, undervisning och vård bygger på och går in i varandra och ses som en naturlig helhet av verksamheten. De olikheter som finns inom t.ex. familjer eller religioner är viktiga att känna till för att denna helhet ska fungera. Fostran, undervisning och vård vävs in i dagliga situationer som rutiner och övergångar och dessa stöder barnets välmående, utveckling och lärande.

Citat av barn

2.7. Mångsidig kompetens

Avsnittet mångsidig kompetens har sammanställts utgående från diskussioner som förts mellan pedagoger inom den småbarnspedagogiska verksamheten i Korsnäs kommun. Nedan beskrivs hur kompetenserna förverkligas.

2.7.1. Förmåga att tänka och lära sig

"Förmåga att tänka och lära sig" genomsyrar alla kompetenser och vissa delar lyfts därför fram på flera ställen i planen.

Pedagogerna kartlägger barnets kunskapsnivå och dokumenterar under verksamhetens gång. Genom att vara delaktigt i sin egen dokumentation ser barnet sin lärandeprocess och utveckling.

- Varje barns lärandeprocess dokumenteras individuellt. En del av barnets dokumentation finns tillgänglig både för barnet och dess vårdnadshavare fysiskt och digitalt (Seesaw).
- Utveckling av språk är centralt för tänkande och lärande. Språk stöds genom sagor, ramsor, sånger, samtal, pedagogiska hjälpmedel (t.ex. lärplatta och språkmateriel) samt genom att benämna och upprepa.
- Pedagogerna undviker att erbjuda färdiga lösningar. Barnet uppmuntras att ställa frågor, reflektera och tänka själv.
- Leken ska vara central och få synas. Pedagogerna ger tid för, stöder och erbjuder olika lekar. Barnets egna lekar uppmuntras.
- Styrkor och kunskaper i barn- och personalgruppen ska tas tillvara då verksamheten planeras och genomförs.
- Utgående från barnets intressen och behov varieras valet av aktiviteter.
- Social kompetens utvecklas i vardagen genom turtagning, samarbete, konflikthantering, pedagogiska material och genom att ta hänsyn till olika åsikter.
- Daglig fysisk aktivitet, både inom- och utomhus, gynnar barnets kreativitet och koncentration vilket stöder förmågan att tänka och lära sig.
- Barnet ges möjlighet till utevistelse i alla väder och varierande miljöer vilket främjar inläring och ger nya erfarenheter.

Citat av barn

Pedagogernas arbets sätt inom förmåga att tänka och lära sig:

- barngruppen indelas i mindre grupper vilket underlättar att alla får komma till tals, fundera, visa och fråga
- förmågan att tänka och lära stöds genom gruppsammansättningar där man lär av varandra och förklarar för andra vad man gjort och hur man tänkt
- pedagogerna är förebilder i hur man berömmar och uppmuntrar varandra
- barnets intressen och behov stöds
- barnet uppmuntras att fullfölja aktiviteter enligt egen förmåga för att träna koncentrationsförmågan
- inlärningsmetoderna varierar genom att mångsidiga material, lekar och pyssel erbjuds
- genom att pedagogerna ställer frågor och erbjuder ett skapande, experimenterande och forskande arbets sätt ges barnet möjlighet att testa olika lösningar och tillvägagångssätt

2.7.2. Kulturell och kommunikativ kompetens

Språk och kommunikation är en central del i kulturell och kommunikativ kompetens. Kulturtraditioner vävs in i verksamheten under året.

Språk stöds genom:

- böcker, lekar, spel, sånger, appar, bilder, rim, ramsor och språkstimulerande material
- att pedagogerna är medvetna språkliga förebilder och använder standardsvenska och ett vardat språk i samtal med varandra, barnen och vårdnadshavare
- att benämna, upprepa och förklara
- att barnet uppmuntras att berätta (spontant, sagotering, berättaruppgifter, turtagning, lek)
- att vårdnadshavare talar sitt hemspråk med barnet

Kommunikationen är både verbal och non verbal och stöds genom att:

- lyssna på varandra
- vara uppmärksam på ansiktsuttryck och gester
- uppmuntra empatiska förhållningssätt, t.ex. genom att pedagogerna sätter ord på känslor och ger verktyg för att känna igen olika känslor
- pedagogiska material som exempelvis Stegen, Start, Kompisväskan och Kompiskonst används
- pedagogerna stöder barnet att hantera och lösa konflikter
- göra samarbets- och empatiövningar
- barnet får träna på att ha en egen åsikt och våga uttrycka den
- pedagogerna upprepar och bekräftar vad barnet säger och följer upp diskussionerna
- använda bilder och konkreta material i verksamheten

Hur ska man behandla sina kompisar?

"Snällt och inte bråka, slå eller retas."

Hur gör ni om ni inte har någon att leka med?

"Gå fram och fråga: Vill du vara med, vi ska leka en jätterolig lek!"

Citat av barn

Finländsk och kulturell mångfald stöds genom att:

- använda traditionella sagor, lekar och sånger
- uppmärksamma och berätta om högtider, fester och lokala traditioner (sånger, pyssel och sagor används och barnet görs delaktigt i planeringen)
- uppmärksamma nationella och internationella dagar, t.ex. nationella dagen för småbarnspedagogik, dagisfredsdagen, sagodagen, rocka sockorna och mångkulturella matdagen
- fira påsk, lucia, jul, och hålla vårfest och/eller vårandakt
- erbjuda olika typer av kulturella evenemang och utflykter, t.ex. teaterföreläsningar, konserter, biblioteks- och bokbussbesök, kulturpaket, besök till lokala museer och sevärdheter
- mångfald synliggörs och diskuteras i verksamheten, olikheter ses som en tillgång
- pedagogerna är positivt inställda och samarbetar med barn och vårdnadshavare angående språk, kultur och mångfald
- andra kulturer beaktas i verksamheten, speciellt kulturer i barn- och personalgruppen lyfts fram genom samtal, teman, sånger, lekar, traditioner och maträtter
- sjunga och räkna på olika språk

2.7.3. Vardagskompetens

Vardagskompetens behandlas i tre delar: självständighet, trygghet och hälsa samt hållbar livsstil.

Självständighet

- I den småbarnspedagogiska verksamheten får barnet dagligen träna på att klä på och av sig, äta, städa undan, duka bort, tvätta händer och gå på wc för att gradvis bli mera självständigt. Barnet får hjälp vid behov och uppmuntras att be om hjälp och vänta på sin tur.
- Enligt utvecklingsnivå uppmuntras barnet att i matsituationen vara artigt, sitta på sin plats, hjälpa till med dukning, ta mat själv samt att använda bestick. Pedagogerna fungerar som goda modeller.

Trygghet och hälsa

- En lugn, trygg och öppen atmosfär på daghemmet ger bättre förutsättningar för att barnet ska trivas och våga fråga efter hjälp om det behöver.
- Trygghet skapas genom rutiner.
- Alla pedagoger har ansvar för barnets psykiska och fysiska trygghet på daghemmet. Då pedagogen uppmärksammar någon som behandlas illa eller inte mår bra åtgärdas detta genast.
- Alla lek- och arbetsredskap ska kontrolleras för att minimera risker för olyckor.
- Genom att benämna, förklara och göra barnet delaktigt i verksamhetens rutiner skapas förståelse för t.ex. vila, kost och fysisk aktivitet.

- Näringsrik, sockersmart (se [kapitel 3.1.5](#)) och varierande kost enligt näringsrekommendationerna serveras i den småbarnspedagogiska verksamheten. Detta bidrar till en hälsosam inställning till mat.
- Alla barn har någon form av vila, enskilda behov beaktas. Pedagogerna förklarar vikten av att kroppen får vila och återhämta sig för att barnet ska orka hela dagen.
- Teknik i hur man hostar och snyter sig lärs ut. Hygien är extra viktig i influensatider.
- Att respektera barnets integritet är viktigt. Barnet får vara ifred om det vill t.ex. i wc-situationer, en pedagog ska finnas till hands för att övervaka och hjälpa till vid behov.
- Daglig fysisk aktivitet både ute och inne stöder barnets motoriska utveckling och hälsa.
- Barnet uppmuntras att utveckla fin- (pennor, pärlor, klossar etc.) och grovmotorik (hoppa, springa, hänga, balansera, klättra etc.) utgående från egen nivå.
- Promenader i närmiljön tillsammans med pedagogerna ger barnet vardagsmotion och samtidigt ger detta erfarenhet av hur man rör sig i trafiken på ett säkert sätt.

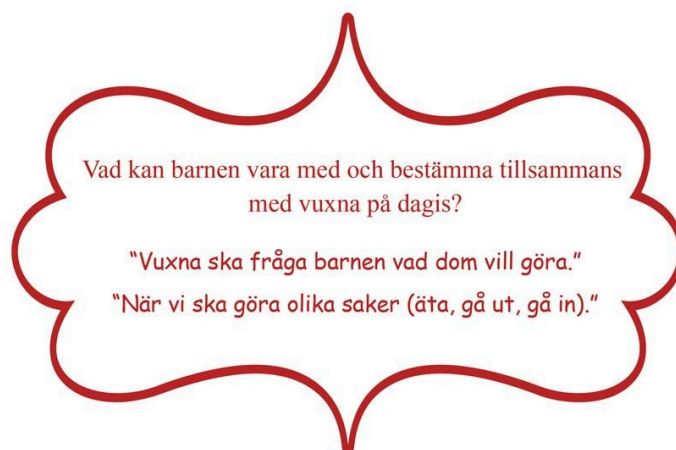
Hållbar livsstil

- Mulle- och Knytteprogrammet används för att värna om miljön och vara rädd om naturen.
- Kompost och odlingslådor skötta av barn och pedagoger tillsammans och besök till ekopunkter ger insikter i hållbarhet.
- Retur- och naturmaterial används i verksamheten för att ge insikter om återanvändning.
- Pedagogerna förklarar rätt och fel enligt finska normer och fungerar som goda modeller.
- Att be om förlåtelse är grundläggande för framtiden. Genom diskussioner inom barngruppen görs överenskommelse om hur och när vi ber om förlåtelse (verbalt, handlingar, tecken). Målet är att alla barn och vuxna både kan säga och visa förlåt.
- Pedagogerna ska respektera och vara lyhörda för barnets känslor och integritet.
- Pedagogerna fungerar som förebilder i helhetsmässig hållbar livsstil.
- Barnets känslor och emotionella färdigheter stöds och utvecklas i den småbarnspedagogiska verksamheten. I vardagen sätter pedagogerna ord på barnets känslor (t.ex. jag ser att du är arg, ledsen, glad) och samtidigt får barnet verktyg att själv sätta ord på sina känslor.
- Redskap för att utveckla barnets emotionella färdigheter kan vara att under lässtunder kommentera och diskutera känslor, ansiktsuttryck och kroppshållning hos personer i böckerna, samt använda återkommande kompisteman, drama, lekar och pedagogiskt material (Stegen, Stegvis, EQ-dockor, Kompisväskan, Kompiskonst).
- I den småbarnspedagogiska verksamheten används ett mobbningsförebyggande arbetssätt som förutsätter att pedagogerna genast tar itu med mobbning då den uppdagas. Pedagogernas uppgift är att se varje barn och säkerställa att alla får vara delaktiga i gemenskapen i barngruppen.

- olika former av dokumentering och utvärdering av och tillsammans med barnet
- barnet får handledning av en pedagog i användandet av digitala hjälpmedel enligt egen förmåga, t.ex. skapa egna filmer, berättelser och bilder
- som stöd i lärande stunder
- för informationssökning
- som bildstöd
- för digitala och/eller interaktiva böcker
- som presentationsredskap
- för att producera eget material (film, berättelser, ljud, bilder o.s.v.)
- till musik och filmsekvenser
- som pyssel- och rörelseinspiration
- till appar som stöder barnets utveckling (t.ex. språk, matematik, begrepp)

2.7.6. Förmåga att delta och påverka

Barnet ska få vara delaktigt i planering, genomförande och utvärdering av verksamheten. Genom samtal, observation, intervjuer och enkäter utreds barnets intressen. De åsikter, intressen och behov som framkommer i barngruppen ska genomsyra verksamheten. Pedagogen ska vara flexibel och ta tillvara de initiativ som spontant uppkommer i barnets lek. Det är viktigt att se och höra det enskilda barnet och uppmuntra det att fundera kring vad han/hon tycker och känner. Barn som ännu inte kan uttrycka sig i ord behöver tid och möjlighet att visa sina åsikter och intressen genom kroppsspråk och handling. Pedagogen måste vara lyhörd och läsa av barnet. Genom att pedagogen lyssnar och visar intresse för barnets förslag lär sig barnet att åsikterna värdesätts och beaktas vilket ger en känsla av delaktighet. Trivselregler uppgörs tillsammans i barngruppen och dokumenteras. Vårdnadshavarna behöver vara medvetna om de regler som finns på daghemmet.

Citat av barn

3. Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken

Verksamheten styrs av Lag om småbarnspedagogik (540/2018), *Grunderna för planen för småbarnspedagogik* samt *Lokal plan för småbarnspedagogik*. Verksamhetskulturen bygger på barnens intressen och behov samt de mål som vårdnadshavare, barn och pedagoger kommit överens om. Verksamhetskulturen bygger på en gemensam värdegrund med betoning på respekt, inkludering, trygghet och samarbete. Värdegrunden är åskådliggjord i [kapitel 2.4](#). Personalen fungerar som goda förebilder.

3.1. Riktlinjer för att utveckla verksamhetskulturen

En positiv inställning till nytänkande och utveckling gynnar verksamhetskulturen. Varje år har personalen utvecklings- och planeringsdagar samt pedagogiska caféer med aktuella teman i fokus. Som arbetssätt betonas kollegialt lärande.

Verksamhetskulturen utvärderas t.ex. genom att barnen får säga sina åsikter och genom enkäter (tumme upp/ner, ansiktsuttryck, smileys). Pedagogerna utvärderar och utvecklar verksamheten genom iakttagelser, vardagliga samtal, teamdiskussioner och utvärderingstillfällen där allas åsikter värdesätts och görs till en helhet. Barnens behov och vårdnadshavarnas åsikter ska vara utgångspunkten för hur verksamhetskulturen utvecklas.

3.1.1. En lärande gemenskap är kärnan i verksamhetskulturen

I verksamheten beaktas barnets intressen, nyfikenhet och motivation som utgångspunkt i lärprocessen. Barnet lär sig på olika sätt och enligt sin egen nivå, bl.a. genom lek, sagor, utforskande, skapande, musicerande, ramsor och experiment. Växelverkan både i kommunikation och interaktion med andra gör att barnet lär sig om sig själv, andra och omgivningen. Att alla är delaktiga och inkluderade är viktigt för en lärande gemenskap.

Pedagogen motiverar, inspirerar och engagerar barnet till att lära sig nya saker genom varierande verksamhet, intressanta lärmiljöer, stöd, tips, utmaningar och frågor som leder till insikt. Pedagogen berättar, upprepar och benämner vad som händer i samspel med barnet. Pedagogen är en förebild och ger modell för hur barnet ska bete sig i olika situationer genom att visa, berätta och hjälpa barnet att ge uttryck för sina känslor.

3.1.2. En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation

Leken är viktig och verksamheten ska byggas på lek. Lek och lärande ska ses som en helhet och inte som separata delar. Närvarande och delaktiga pedagoger ska finnas till för barnets lek och uppmuntra till lek där alla är inkluderade.

Varje barn stöds i att kommunicera och ta kontakt med andra på ett socialt accepterat sätt. Barnet uppmuntras att vara artigt t.ex. säga hej, tack, kan jag få, varsågod, förlåt, god morgon och hejdå.

3.1.3. Delaktighet, likabehandling och jämställdhet

Delaktighetsprincipen gäller barn, vårdnadshavare och personal och betyder att alla ska känna sig inkluderade och involverade i verksamheten.

Grunden för verksamheten är att se och bekräfta det enskilda barnet och dess behov. Fostran, undervisning och vård ska vara lika för alla men på individuella villkor. Barnet ses både som en egen individ och som medlem i en grupp.

Samhällets och familjens mångfald ska lyftas fram och tas tillvara i verksamheten. Barnet får ta del av verksamhet som innefattar etik, rätt och fel, regler, kultur, värderingar och rättvisa. Normer är föränderliga och diskuteras regelbundet för att skapa en öppen verksamhetskultur.

3.1.4. Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Språket går som en röd tråd genom verksamheten. Personalen är goda språkmodeller som benämner, förklarar och svarar på barnets frågor. Pedagogerna stöder och uppmuntrar barnets egen språkanvändning. Språket stöds i vardagssituationer, t.ex. i matsituationer, av- påklädning men också i ledda lärostunder.

Korsnäs är en mångkulturell kommun och detta ses som en rikedom. Finländsk kultur är en del av verksamheten genom högtider och traditioner under året. Andra kulturer tas med i verksamheten genom temaveckor, böcker och t.ex. genom att mångkulturella matdagen uppmärksammas. Speciellt uppmärksammas de kulturer som finns i barn/personalgruppen.

3.1.5. Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil

Närvarande och stödjande pedagoger skapar trygghet. Barn behöver mat, vila, fysisk aktivitet, god hygien och emotionell omsorg (en trygg famn och kramar) för att må bra. I grundvården för de yngsta barnen är pedagogernas stöd och hjälp speciellt viktig.

Inom småbarnspedagogiken används ett mobbningsförebyggande arbetssätt. *Handlingsplanen för att förebygga och ingripa i mobbning inom den småbarnspedagogiska verksamheten i Korsnäs kommun* tar upp hur man förebygger, ingriper och följer upp mobbning, våld och trakasserier. En dokumentationsblankett ingår i handlingsplanen. Årligen uppgörs och utvärderas den delen av planen som är avdelningsspecifik. Olika mobbningsförebyggande material används varierat i verksamheten.

Verksamhetskulturen är hälsofrämjande med betoning på utevistelse, fysisk aktivitet, lek och hälsosam kost. Närproducerade råvaror används enligt tillgång och ekonomisk möjlighet. Bär och frukt från närområdet används. Inom småbarnspedagogiken har vi en sockersmart policy. Socker och livsmedel med extra tillsatt socker undviks i barnets kost på daghemmen. Undantag görs vid enstaka tillfällen, t.ex. pepparkaksbakning vid jul. De enskilda daghemmen informerar om hur födelsedagar firas, inget ätbart tas med hemifrån.

Hur ska vi göra så att alla barn får vara med och bestämma lika mycket på dagis?

"Turas om."

"Bestämna tillsammans."

"Bestämmer saker två och två."

Citat av barn

Hur kan vuxna på dagis jobba tillsammans med era mammor och pappor för att ni ska växa och må bra?

"Vi ska vara snälla med varandra."

"Fråga mammorna och papporna vad vi tycker om att äta, man måste äta och sova för att må bra."

"Mammorna och papporna kan berätta hur dom gör hemma."

Citat av barn

3.3.2. Samarbete med olika aktörer

Målet med det sektorsövergripande samarbetet är att höja kvaliteten, främja mångsidigheten och variera innehållet i den pedagogiska verksamheten. Det sektorsövergripande samarbetet behövs för att tillgodose barnens intressen, behov, stöd och livslånga lärande.

Tillvägagångssättet för det sektorsövergripande samarbetet är att ta del av det som erbjuds småbarnspedagogiken och själv vara aktiva och ge förslag på olika samarbetsformer. Efter avslutad aktivitet kan samarbetet utvärderas av berörda parter. Metoder för utvärdering kan vara diskussioner eller enkäter.

Samarbete med förskola och skola

Samarbete med förskola och skola är viktigt med tanke på trygga övergångar och återkoppling efter förskolestart. För att uppnå ett gott samarbete är träffar och samtal inför förskolestart mellan daghemmet och förskolan särskilt viktiga. Synen på lärande är gemensam, elevcentrerad och barncentrerad. I den småbarnspedagogiska verksamheten stöds utvecklingen i grov- och finmotorik, språk, empati, konflikthantering och koncentration för att underlätta barnets lärtig. Återkommande pedagogträffar hålls för att utveckla samarbetet och säkerställa det livslånga lärandet.

Exempel på samarbete: lek på varandras gårdar, besök inför förskolestart, diskussioner pedagoger emellan, gemensamma evenemang, lässamarbete och inbjudningar till varandra vid speciella tillfällen (besök av polisen, brandkåren, ambulans, tillställningar etc.).

Samarbete med social- och hälsovård, Österbottens välfärdsområde

Barnteamsmöte ordnas varannan månad. Vid behov kan pedagoger göra konsultationer angående barn i den egna barngruppen. Inför konsultationstillfället skriver en pedagog från småbarnspedagogiken ett dokumentationstillstånd som vårdnadshavare tar del av och undertecknar. I barnteamet genomgås också aktuella 4-års kartläggningar (LENE). Barnteamet består av läkare, hälsovårdare, talterapeut, psykolog, speciallärare inom småbarnspedagogik, ergoterapeut och berörd pedagog från småbarnspedagogiken (t.ex. lärare inom småbarnspedagogik).

Rådgivningen kontaktas för handledning och information. I samråd med rådgivningspersonalen gör ansvarig lärare inom småbarnspedagogik LENE kartläggning av 4-åringar. Information om tandvård fås via munhälsovården.

Sociala sektorn konsulteras vid behov. Sociala sektorns anställda ger personalen allmän information angående barnskydd och nya bestämmelser. Pedagogerna inom

småbarnspedagogiken kan i samråd med vårdnadshavare kontakta familjearbetare för att få råd och stöd till familjer.

Under revideringen av den lokala planen 2022 är processen med Österbottens välfärdsområde på gång. I framtiden blir välfärdsområdet en del av småbarnspedagogikens samarbetspartner i social- och hälsovårdsfrågor.

Övriga samarbetspartners

Kultur- och fritidssektorn samt församlingen är återkommande samarbetspartners under året.

Exempel på samarbete med kultursektorn: biblioteks- och bokbussbesök, teaterföreställningar, sagostunder, utställningar och besök till lokala muséer. Biblioteket är bra på att ordna och erbjuda olika evenemang för småbarnspedagogiken samt är öppen för förslag på litteraturanskaffning som gynnar den småbarnspedagogiska verksamheten.

Exempel på samarbete med idrotts- och fritidssektorn: utedagar för småbarnspedagogiken på idrottsplan/Waterloo.

Exempel på samarbete med församlingen: kyrkobesök, vårandakt, besök till församlingens verksamhetslokaler vid speciella tillfällen. Ifall småbarnspedagogiken deltar i religiös verksamhet ordnad av församlingen i församlingens lokaler behövs vårdnadshavarnas godkännande för att barnen ska få delta. Om församlingen besöker småbarnspedagogikens enheter kan verksamheten vara åskådningsneutral så att alla barn kan vara delaktiga, eller så ordnas meningsfullt alternativt program för de som inte deltar.

Andra samarbetspartners kan t.ex. vara olika lokala föreningar, brandkår, polis, ambulans, trafikskyddet, sjöräddarna, Folkhälsans förbund och Kvarkens naturskola.

4. Planering och genomförande av den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken

Den pedagogiska planeringen har sin grund i *Grunderna för planen för småbarnspedagogik* men även i *Barnets plan för småbarnspedagogik*. Utgående från dessa dokument formuleras mål för planering, genomförande och utvärdering av verksamheten.

4.1. Referensram för den pedagogiska verksamheten

Mål och riktlinjer för den pedagogiska verksamheten

Grunderna för planen för småbarnspedagogik, barnets ålder, behov samt gruppammansättning utgör grunden för val av arbetssätt. Riktlinjerna för den pedagogiska verksamheten utgår från mångsidig kompetens och lärområden inom småbarnspedagogiken. Arbetssätten ska vara varierande, flexibla och lekbetonade. De ska styras av barnets intressen och behov för att gynna det enskilda barnets utveckling. Barnet ska ha möjlighet att lära med alla sinnen och med hela kroppen i varierande miljöer, individuellt och i grupp. Pedagogernas kompetens tillvaratas i val av arbetssätt.

Metoder för uppföljning och utvärdering för den pedagogiska verksamheten

Den småbarnspedagogiska verksamheten utvärderas och utvecklas kontinuerligt genom pedagogisk dokumentation. Dokumentationen är ett stöd för planering, utvärdering samt utveckling och den synliggör barnets lärandeprocess. För att synliggöra lärandeprocessen används också för- och efterförståelse som metod. Återkommande reflektion över verksamheten och observationer ligger som grund för både planering, utvärdering och utveckling. Barnens egna tankar och reflektioner tas med i processen. För barnens del kan skapande utgöra en form av utvärdering. Filmer och foton utgör ett användbart verktyg för utvärdering. Enskilda aktiviteter och olika evenemang utvärderas tillsammans med barnen. Enhetsvis utvärderas verksamheten årligen tillsammans med barn, vårdnadshavare och/eller personal via enkäter, diskussioner, möten, intervjuer, utvecklingssamtal eller digitala hjälpmedel.

Beaktande av barnens intresse och delaktighet vid planering och genomförande av den pedagogiska verksamheten

Barnets åsikter är föränderliga och barnets ålder och behov styr planering och genomförande av den pedagogiska verksamheten. Barnets utvecklingsnivå, intressen och behov styr val av verksamhet, aktiviteter, lekar, pyssel, böcker och sånger.

Barnet görs delaktigt i planering och genomförande genom att:

- dokumentation används som en del av planeringen av verksamheten för att synliggöra barnets lärandeprocess för barnet
- pedagogerna tillvaratar barnets spontana intressen och bygger verksamheten på dem
- pedagogerna frågar/intervjuar barnet om det är något speciellt tema eller material det vill jobba med
- pedagogerna observerar barnet för att lära mera om dess intressen och kunnande
- pedagogerna har kontakt med vårdnadshavare angående barnets intressen och åsikter
- fester och evenemang utgår från barns förslag och idéer

4.2. Pedagogisk dokumentation

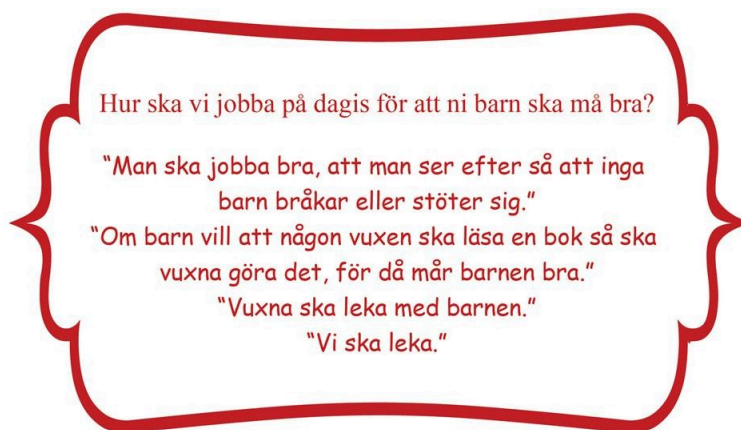
Pedagogisk dokumentation är en naturlig del av planering, genomförande och utvärdering av verksamheten och görs tillsammans med barnet för att det ska kunna ta del av och reflektera över sitt eget lärande. Genom dokumentation kan barnets lärandeprocess också synliggöras för vårdnadshavare. Pedagogerna ska reflektera över vilken dokumentation som synliggörs för andra än barnet självt. En del dokumentation används enbart av pedagoger som underlag för planeringen och utvärderingen av den pedagogiska verksamheten. Dokumentation ger pedagogerna information om barnet och barngruppen och är ett verktyg för att lära känna varje barn.

Olika former av dokumentation:

- barnets förförståelse av olika teman dokumenteras och i slutet av temat jämförs förförståelsen med efterförståelsen
- intervju av barn
- barnet själv eller pedagogerna fotograferar och filmar verksamheten
- observation av barnet och barngruppen
- dokumentation av vardag och fest genom bilder och barnets alster
- *Barnets plan för småbarnspedagogik*
- digital dokumentation, t.ex. Seesaw, Book Creator

4.3. Mångsidiga arbetssätt

Målet för den pedagogiska verksamheten, barnens utvecklingsnivå samt pedagogernas kompetens och sensitivitet för barnets uttrycksätt och personlighet styr valet av arbetssätt. Mångsidiga arbetssätt i verksamheten är viktiga för barnets utveckling eftersom barn lär sig på olika sätt. Lekbetonade arbetssätt eftersträvas i all verksamhet. Lärmiljöerna i och omkring daghemmet anpassas och förändras under verksamhetsåret. Pedagogernas olika kompetenser och arbetssätt tas tillvara i verksamheten.

Citat av barn

4.4. Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande

Leken är central i verksamheten och barnet ges tid och ro att leka. Barnets lek stöds genom pedagogens närvaro - som deltagare, observatör eller initiativtagare. Variation av lekar uppnås genom att erbjuda olika redskap och lekmiljöer. Pedagogerna strävar efter att regelbundet använda skogen och näromgivningen som en naturlig lekmiljö. Leken främjar färdigheter som att dela med sig, att lösa konflikter, turtagning, språk, motorik, fantasi samt att bearbeta och förbereda händelser.

Riktlinjer vid barns lek:

- alla barn ska känna sig inkluderade i lek
- ofrivillig ensamhet och utanförskap förebyggs och åtgärdas omedelbart av observanta och sensitiva pedagoger
- redskap ska finnas tillgängliga, vara stimulerande och varieras under året
- pedagogerna uppmuntrar till olika lekformer
- pedagogerna ställer frågor och diskuterar med barnet för att utveckla leken
- leken ska vara genussensitiv och tillgänglig för alla oavsett ålder, kultur och kön

Citat av barn

4.5. Lärområden

Småbarnspedagogikens fem lärområden är grunden för verksamhetens planering och innehåll. Småbarnspedagogiken i Korsnäs kommun jobbar för en verksamhet där lärområdena kombineras och stöder varandra. Målet är att alla lärområden ska vävas in i verksamheten under året för att på ett mångsidigt sätt stöda barnets utveckling, behov, lärande och intresse.

4.5.1. Språkens rika värld

En språkstimulerande miljö väcker barnets intresse för talat och skrivet språk. Pedagogerna är medvetna språkliga förebilder som använder standardsvenska samt ett vårdat och varierat språk i kommunikation med barnen, vårdnadshavare och pedagoger emellan. Barngruppen delas vid behov för att ge barnet större möjlighet att uttrycka sig och få egen taltid. Samtal och diskussioner är en naturlig del i vardagssituationer och lägger en grund för barnets språkutveckling. Daglig högläsning, men även att barnet själv "leklärer" och har böcker tillgängliga, främjar barnets språkutveckling.

Språk är en grund för lärande och stöds genom att:

- använda böcker, sagor, lekar, spel, sånger, drama, appar, bilder, rim och ramsor samt språkstimulerande material (t.ex. Språklust, Kaninhistorier, Polyglutt och Vägen till språket)
- pedagogerna är delaktiga i barnets lekar
- bokstäver, siffror och skriven text är synliga i daghemsmiljön
- föra dagliga samtal och diskussioner med barn
- benämna, upprepa, lyssna, förklara, använda kroppsspråk och humor
- barnet själv får benämna och berätta (spontant, sagotering, berättaruppgifter, taltur, intervjuer, egna skapelser)
- pedagogerna uppmuntrar vårdnadshavare att tala sitt hemspråk med barnet
- besöka bokbuss och bibliotek
- pedagogerna uppmuntrar "lekskrivning" och "leklärning"
- lekfullt få med andra språk i verksamheten, t.ex. räkneramsor och sånger
- vid behov få hjälp av speciallärare inom småbarnspedagogik och andra sakkunniga

4.5.2. Mina många uttrycksformer

I den pedagogiska verksamheten får barnet både inom- och utomhus ta del av kultur och uttrycka sig genom musik, drama, rörelse, slöjd samt bild- och formskapande. Material som uppmuntrar barnet att uttrycka sig mångsidigt och spontant ska finnas tillgängligt i lärmiljön. Dokumentering med hjälp av bl.a. digitala hjälpmedel möjliggör att barnet kan se, höra och reflektera över sitt eget skapande och sin lärprocess.

Musik

- barnet får uttrycka sig aktivt och skapa musik på olika sätt
- barnet erbjuds varierande musikstilar
- musikstunder med olika teman och element (melodi, musikens form, dynamik, klang och rytm/puls/tempo)
- lyssna, skapa, leka och dansa till musik (t.ex. klappa takten, stampa fötterna, spela med kroppen)
- spela och lyssna på instrument, även egentillverkade
- sång, rörelse, dans och avslappningsövningar
- musik ute i naturen och med material från naturen
- konserter och andra musikevenemang

Drama

- olika former av teaterlekar, sagoteater, drama, rollspel och charader
- teater och drama på många olika sätt, bordsteater, teater där både vuxna och barn deltar, dockteater
- teater som pedagogiskt hjälpmedel för att åskådliggöra aktuella ämnen, t.ex. konflikthantering
- evenemang med anknytning till teater och drama
- inspirationsmaterial för drama: sagopåsar/lådor, utklädningsmaterial och tillbehör, appar, dockor och böcker

Slöjd samt bild- och formskapande

- barnet ska erbjudas att skapa i olika miljöer och av olika material
- skapande stunder kan både vara planerade eller ske på barnets initiativ
- barnets intresse för att experimentera och pröva på nya saker och tekniker tillvaratas
- barnet ges möjlighet att vara kreativt och skapande genom att rita, måla, klippa, limma, knyckla, bygga, sy, plocka pärlor, blanda färg, formskapande av olika material (t.ex. lera, tyg, natur- och returmaterial)

Kultur

- uppmärksamma finländska högtider och traditioner
- uppmärksamma högtider och traditioner som firas i andra kulturer
- musei- och kyrkobesök
- besök till daghemmen av kulturbärare från kommunen
- uppmärksamma kultur och konst
- samarbete med biblioteket
- besök i närområdet
- delta i virtuella evenemang

4.5.3. Jag och vår gemenskap

- ett respektfullt bemötande som accepterar olikheter främjar goda relationer och vänskap
- barnet görs delaktigt i frågor som rör vänskap, rättvisa, rätt och fel samt att känna igen olika känslor
- barnet görs delaktigt i uppgörandet av gemensamma regler som påverkar barnets vardag
- barnet uppmuntras att säga sin åsikt

- inom den småbarnspedagogiska verksamheten används film, internet, tidningar och böcker för att göra barnet medvetet
- för att göra barnet källkritiskt behöver en pedagog finnas med som stöd vid informationssökning, olika "sant eller falskt påståenden" kan vara ett hjälpmedel
- lekar och sånger från förr används för att ta del av kulturarvet
- vårdnadshavare, far- och morföräldrar och andra gäster inbjuds till daghemmet för att umgås över generationsgränserna
- pedagoger svarar på barnens frågor angående religion och åskådning på ett neutralt sätt
- genom samarbete med vårdnadshavare eller från andra källor kan man få information om olika åskådningar
- traditionella sånger i samband med högtider kan sjungas i barngruppen, t.ex. Den blomstertid nu kommer, Nu tändas tusen juleljus och luciasånger
- för de barn som inte deltar i religiösa evenemang eller berättelser med religiös anknytning inom ramen för verksamheten (t.ex. vårandakt/adventsandakt eller julevangeliet) ordnas alternativ pedagogisk verksamhet
- i Barnets plan framgår vårdnadshavarnas önskemål gällande barnets deltagande i religiösa evenemang, firande av olika högtider hemma kan också antecknas

Citat av barn

4.5.4. Jag utforskar min omgivning

- verksamhetsprogram i skogen (t.ex. Mulle, Knytte, Hitta Vilse), promenader och utflykter i näromgivningen
- barnet får uppleva och utforska verksamhetsmiljön med alla sina sinnen för att få mångsidiga upplevelser
- att storleksordna, räkna, rangordna, sortera och jämföra gynnar barnets matematiska tänkande
- geometriska figurer samt matematiska begrepp, som t.ex. flest-färst och stor-liten, används i verksamheten
- matematiken medvetandegörs för barnet i vardagssituationer eller i lekar, spel, rim och ramsor, i samlingar, samt genom appar och pedagogiska material (t.ex. Nallematte)
- tids- och årsbegrepp är en del av den dagliga verksamheten
- barnet medvetandegörs om närmiljön genom iakttagelser och diskussioner tillsammans med pedagogerna
- genom olika byggkonstruerande material (lego, duplo m.m.) gynnas barnets teknikmedvetenhet i verksamheten
- barnet uppmuntras att undersöka konstruktioner i apparater och omgivningen
- barnet får möjlighet att prova på programmering på ett lekfullt sätt (t.ex. Bee-Bot)
- barnet görs delaktigt i plantering och kompostering som kan förekomma i verksamheten
- barnet uppmuntras att vara rädd om miljön, egna, andras och daghemmets saker vilket ger erfarenheter om en hållbar livsstil

- barnet görs delaktigt i återvinning samt att återanvändning av material och saker är fördelaktigt för miljön
- barnet får erfarenheter av djur och deras liv genom besök, böcker, filmer och bilder
- barnets upplevelser och erfarenheter av omgivningen reflekteras och dokumenteras tillsammans med pedagoger

4.5.5. Jag växer, rör på mig och utvecklas

- Rörelse är en naturlig del av vardagen för barnet. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska det finnas utrymme för daglig fysisk aktivitet både inne och ute under alla årstider.
- Pedagogerna uppmuntrar medvetet barnets spontana rörelseglädje både inom- och utomhus. Spontan rörelse kan t.ex. vara att klättra på stenar, stolar, i träd, använda bollar och andra redskap/leksaker.
- Pedagogiskt planerade rörelsestunder, t.ex. gymnastik i gymnastiksal, lekar, dans, rörelsesånger och avslappningsövningar, är ett bra komplement till barnets spontana rörelse.
- Under måltiderna läggs grunden för goda matvanor och gott bordsskick genom pedagogernas goda modeller.
- Måltiderna är en naturlig lärsituation. Hälsosam mat, goda matvanor, bordsskick, att smaka på olika livsmedel och nya maträtter samt hur man är en god bordskamrat är naturliga samtalsämnen.
- Barnet uppmuntras att sköta sin personliga hygien enligt individuella förutsättningar. Personlig hygien är t.ex. wc-besök, handtvätt och begränsning av smittospridning på olika sätt.
- Pedagogerna diskuterar risker med barnet. För att förebygga olyckor går vi inne, är vi uppmärksamma på lämplig ljudnivå, håller vi utrymningsövningar samt använder vi trafikvästar och hjälm om aktiviteten kräver det.
- Trafikmedvetenheten tränas bl.a. genom promenader, användning av skyddsväg och att gå på rätt sida av vägen.
- Säkerhet i skog och säkerhetsrisker i samband med väderfenomen diskuteras vid behov tillsammans med barnen.

4.6. Preciseringar gällande språk och kultur

Språket som används i den småbarnspedagogiska verksamheten i Korsnäs kommun är svenska. Om tillgång till en tvåspråkig pedagog finns kan barn med finska som hemspråk erbjudas plats på den enheten/avdelningen. På alla daghem finns någon pedagog som förstår och kan kommunicera med barn och vårdnadshavare med finska som modersmål.

Barn från olika språk- och kulturgrupper inkluderas i den svenskspråkiga småbarnspedagogiska verksamheten som finns i kommunen. Vid behov och tillgång anlitas tolk vid kontakt med vårdnadshavare. K5:s infoblad eller Förbundet Hem och Skolas broschyr: "Dagis börjar – Välkommen!" finns på flera språk och kan delas ut till vårdnadshavare som allmän information i samband med inskolning.

Barn med ett annat språk än svenska som modersmål gynnas speciellt i sin svenska språkinläring genom att:

- språket används i vardagsrutiner
- pedagogerna är goda språkmodeller (klar och tydlig standardsvenska)
- benämna och visualisera
- barngruppen delas in i smågrupper
- använda olika språkstimulerande material, bilder, verkliga föremål, digitalt material, Polyglutt
- uppmuntra vårdnadshavare att använda sitt eget hemspråk med barnet
- individuellt språkstöd ges vid behov

4.6.1. Småbarnspedagogik på två språk

I Korsnäs kommun finns det ingen småbarnspedagogik som ordnas på två språk.

5. Stöd för barnet

Inom småbarnspedagogiken finns tre nivåer av stöd: allmänt, intensifierat och särskilt stöd. Stöd ska ges direkt när behov uppstår. Varje barn ska få stöd på sin egen nivå från början, stödnivåerna behöver inte följa på varandra. Exempelvis kan ett barn byta från allmänt stöd till särskilt stöd, eller direkt börja på intensifierat stöd om det behövs. Inom varje nivå beaktas pedagogiska, strukturella och vårdinriktade arrangemang.

5.1. Principer och ansvar för att ordna stöd

Målet med stöd i den småbarnspedagogiska verksamheten är att underlätta barnets vardag, lärandeprocess och utveckling. För att barnets välmående och utveckling ska främjas är det viktigt att alla pedagoger är lyhörda och anpassar verksamheten enligt barnen i gruppen. Genom att se det enskilda barnets behov formas verksamheten och stödet. Stödbehovet utreds och stödet ges så tidigt som möjligt. Initiativ till stöd kan komma från pedagoger, vårdnadshavare eller andra sakkunniga (t.ex. specialläraren inom småbarnspedagogik, rådgivningen). LENE-kartläggningen för 4-åringar kan även resultera i att behov av stöd upptäcks. Barnets styrkor ska vara i fokus då stödet planeras, organiseras och genomförs. Läraren inom småbarnspedagogik ansvarar i den egna barngruppen för bedömning, planering, genomförande och utvärdering av stödets alla nivåer i samråd med barnet och dess vårdnadshavare, övriga pedagoger, speciallärare inom småbarnspedagogik samt eventuella sakkunniga. Barnets behov av stöd dokumenteras i *Barnets plan för småbarnspedagogik*.

Ett inledande samtal (hörande) angående barnets behov av stöd ordnas mellan vårdnadshavare och berörd lärare inom småbarnspedagogik. Barnet kan också delta i samtalet. Behovet av stödnivå, ansvar och åtgärder diskuteras, skrivs ner och undertecknas av vårdnadshavare och berörd lärare i stöddelen i *Barnets plan för småbarnspedagogik*. Under samtalet görs överenskommelser om på vilket sätt läraren delger hur stödprocessen fortskrider (t.ex. nytt samtal, telefonsamtal, teammöte). Efter den inledande diskussionen med vårdnadshavare kontaktas i enlighet med överenskommelserna speciallärare inom småbarnspedagogik för vidare utredning och handledning.

5.2. Samarbete i samband med stöd

Samarbete med barnets vårdnadshavare och i en del fall terapeuter samt andra sakkunniga är centralt för att forma och genomföra barnets stöd på ett kvalitativt sätt.

5.2.1. Samarbete med barnet och vårdnadshavaren

Vårdnadshavare är en betydelsefull samarbetspartner i fråga om barnets stöd. Det är viktigt att vårdnadshavare hålls informerade om processerna kring stödet för barnet. Vid varje betydande förändring i stödet uppdateras vårdnadshavarna. Diskussioner och möten med vårdnadshavare hålls kontinuerligt och enligt behov. Utvärdering, som görs i *Barnets plan*, av stödet är en viktig del av samarbetet.

Barnet som behöver stöd är med och påverkar, enligt ålder och utveckling, genom frågor och samtal med pedagoger och/eller vårdnadshavare. Pedagogerna gör även observation av barnet i barngruppen för att kartlägga och följa upp stödet.

5.2.2. Sektorsövergripande samarbete

Barnteamet med sin sammansättning av olika sakkunniga kan vara till hjälp för berörd lärare inom småbarnspedagogik och den berörda familjen vid genomförandet av barnets stöd. Inför det första

konsultationstillfället med barnteamet behövs ett skriftligt tillstånd (*Dokumentation för barnteamet i Korsnäs kommun*) av barnets vårdnadshavare.

Vid planering, genomförande och utvärdering av stöd för barnet beaktas eventuella expertutlåtanden. Eventuella expertutlåtanden kan också vara underlag för bedömning av stödnivå och förvaltningsbeslut eller för att få assistenthjälp.

Sakkunniga (t.ex. barnteamet, ergoterapeut, talterapeut, psykolog) som är delaktiga i barnets stöd samarbetar med varandra, pedagoger och vårdnadshavare. Varje sakkunnig har sitt eget specialområde som de ansvarar för. Lärare inom småbarnspedagogik har ansvar för att stödet i den egna barngruppen fungerar och är en viktig länk i det sektorsövergripande samarbetet tillsammans med speciallärare inom småbarnspedagogik. När effekten av stödet följs upp och utvärderas ska sakkunniga som involverats i stödet konsulteras av berörd lärare inom småbarnspedagogik.

Ett barn kan på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom behöva förlängd läroplikt. Ett barn rekommenderas förlängd läroplikt av psykolog eller läkare. Förlängd läroplikt inleds 1.8 det år barnet fyller 6 år. Vårdnadshavarna anhåller om förlängd läroplikt på en specifik blankett. Beslut fattas av bildningschefen i Korsnäs kommun. Mer information om förlängd läroplikt finns på [utbildningsstyrelsens](#) hemsida.

Åtgärder vid övergång och överföring av information gällande barnets stöd:

- samtal och diskussion mellan pedagoger/vårdnadshavare hålls
- den information som daghemmet anser nödvändigt att veta om barnet för att kunna ordna stöd ska ges vidare till den mottagande enheten
- information mellan olika avdelningar/enheter/förskola ges genom:
 - överföringsblanketterna "Byte av enhet/avdelning inom småbarnspedagogiken" eller "Stadieövergång småbarnspedagogik – förskola"
 - Stöd för barnet som ingår i *Barnets plan för småbarnspedagogik*

5.3. Genomförandet av stödet i småbarnspedagogiken

Barnets bästa ska alltid vara i fokus då stöd ordnas. Målet är att alla barn ska vara och känna sig inkluderade i en barngrupp. Med hänsyn till barnets bästa ska det finnas en flexibilitet i arbetssätt och ansvarsfördelning. Smågruppsindelning gynnar och stöder lärandet, uppmärksammar det enskilda barnet och ger en lugn och trygg lärmiljö. I en mindre grupp är det lättare att fokusera på det enskilda barnets stödbehov. Stöd kan också ges individuellt av en pedagog eller av utomstående sakkunniga. Det är en fördel om alla stödformer som barnet får ges vid daghemmet för att främja en växelverkan mellan pedagoger, sakkunniga, barn och vårdnadshavare.

Vid planeringen av verksamheten och stödet är det viktigt att tänka på daghemmets rutiner och den fysiska, psykiska samt sociala miljön. Vid behov görs omstruktureringar (t.ex. anpassning i lärmiljöer, flexibel gruppindelning) för att hitta lösningar som passar alla barn. En tydlig dagordning och klara rutiner stöder alla barn.

Speciallärare inom småbarnspedagogik handleder pedagogerna och arbetar med barn individuellt eller i smågrupp. Assistenten finns vid behov med i gruppen och ger stöd till barnet/gruppen. Gruppstorleken på avdelningen minskas vid behov ifall det är möjligt och är befogat.

5.3.1. Allmänt stöd

Inom småbarnspedagogiken finns tre nivåer av stöd. Den första nivån, **allmänt stöd**, ges till ett barn för att klara av att delta i den dagliga verksamheten utgående från sin individuella utveckling. Stödet arrangeras i barngruppen och kräver inget förvaltningsbeslut. Återkommande svårigheter som leder till diskussioner kring ett barn är en indikation på att allmänt stöd behövs. Allmänt stöd kan ges individuellt eller på gruppnivå som ett tillfälligt stöd. Material, redskap och pedagogik

som används i den dagliga verksamheten utgör stödet. Specialläraren inom småbarnspedagogik kan konsulteras eller delta som observatör i verksamheten. Extra stöd av en pedagog eller speciallärare inom småbarnspedagogik inom vissa verksamhetsstunder kan också vara en del av det allmänna stödet.

5.3.2. Intensifierat stöd

Den andra nivån av stöd, **intensifierat stöd**, är starkare och mer individuellt anpassat än det allmänna stödet. En diagnos är inte alltid en förutsättning för att få intensifierat stöd. Intensifierat stöd består av flera stödformer som tillämpas regelbundet och samtidigt. Stödet kan ges individuellt och arrangemang i lärmiljön är också central. Material, redskap och pedagogik som används i den dagliga verksamheten är en del av det intensifierade stödet. Inom intensifierat stöd är specialläraren inom småbarnspedagogik en aktiv del av barnets stöd. Extra stöd av en pedagog, gruppassistenter eller personlig assistent kan behövas.

5.3.3. Särskilt stöd

Den tredje och starkaste nivån av stöd, **särskilt stöd**, verkställs om det allmänna eller intensifierade stödet inte räcker till. Exempelvis funktionsnedsättning eller försenad utveckling kan vara orsak till särskilt stöd. Särskilt stöd kräver ett psykolog- eller läkarutlåtande. Särskilt stöd ges kontinuerligt och på heltid. Ett barn som rekommenderats förlängd läroplikt får automatiskt särskilt stöd.

5.3.4. Stödformer

Inom småbarnspedagogiken beaktas pedagogiska, strukturella och vårdinriktade stödformer. Inom varje nivå av stöd tar man ställning till vilka olika stödformer som behövs.

Pedagogiska stödformer:

- bildstöd eller tecken som stöd
- pedagogiskt material och anpassning av den pedagogiska verksamheten (differentiering)
- tydliga rutiner och dagsstrukturer (t.ex. placering vid måltider, ansvarsfördelning)
- arrangemang i lärmiljöerna (fysiska, psykiska och sociala miljöer)
- individuell handledning/undervisning

Strukturella stödformer:

- handledning av personal för kompetenshöjning
- personaldimensionering och gruppstorlek (t.ex. gruppassistenter eller minskad barngrupp)
- tolkningstjänster
- användning av hjälpmedel (t.ex. hörhjälpmedel, kommunikationshjälpmedel)
- konsultation av speciallärare inom småbarnspedagogik eller andra sakkunniga
- förlängd läroplikt

Vårdinriktade stödformer:

- tillgodoseende av hälso- och sjukvård
- tillgodoseende av hjälpmedel
- medicinering
- beaktande av allergier och dieter
- arrangemang som tillgodoser rörlighet (t.ex. ramper, räcken)

5.4. Bedömning av stödet för barnet

Då behov av stöd hos ett barn uppkommer görs en skriftlig bedömning av stödbehovet i Barnets plan av berörd lärare inom småbarnspedagogik. I bedömningen antecknas stödnivå, åtgärder, ansvar och arbetsfördelning. Specialläraren inom småbarnspedagogik konsulteras vid behov i samband med bedömning. Om stödet bedöms vara på allmän nivå ordnas stödet inom ramarna för den pedagogiska verksamheten på daghemmet. Bedöms stödet vara på intensifierad eller särskild nivå behövs ett förvaltningsbeslut. Likaså fattas ett förvaltningsbeslut om stödtjänster (t.ex. tolk, olika hjälpmedel, assistent) oavsett stödnivå.

5.5. Barnets plan för småbarnspedagogik i samband med stöd

Då ett barn inom småbarnspedagogiken behöver stöd kompletteras *Barnets plan för småbarnspedagogik* utan dröjsmål med en del som innefattar Stöd för barnet. Lärare inom småbarnspedagogik har det övergripande ansvaret för att Barnets plan, där stödet framkommer, görs upp och utvärderas. Detta kan göras i samarbete med speciallärare inom småbarnspedagogik. Vid uppgörandet och utvärderingen av Stöd för barnet ska vårdnadshavare, barnet och övriga pedagoger vara involverade. Effekten av stödet och hur målen uppnåtts ska följas upp och utvärderas årligen och enligt behov. Det är viktigt att effekten av stödet antecknas i utvärderingen av Barnets plan för att veta om stödet ges på rätt nivå. Sakkunniga konsulteras eventuellt i samband med utvärderingen av barnets stöd.

5.6. Beslut om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster

Förvaltningsbeslut om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster fattas utan dröjsmål av bildningschefen i Korsnäs kommun och är i kraft tills barnet slutar i småbarnspedagogiken. Ifall behovet av stöd ändras eller upphör fattas ett nytt beslut. Vårdnadshavare och barnet i behov av stöd hörs innan förvaltningsbeslutet fattas och informeras om processen med förvaltningsbeslutet. Då vårdnadshavarna får hem förvaltningsbeslutet finns en besvärsguidans tillfogad. En kopia på förvaltningsbeslutet bifogas till Barnets plan.

Förfaringssätt kring stöd

1. Behov av stöd framkommer.
2. Ett inledande samtal mellan vårdnadshavare och berörd lärare inom småbarnspedagogik ordnas.
3. Bedömning av stödnivå, åtgärder, ansvar och arbetsfördelning görs och antecknas i Barnets plan.
4. Fastställs stödbehovet som intensifierat eller särskilt stöd fattas ett förvaltningsbeslut av bildningschefen i Korsnäs kommun.
5. Barnet involveras enligt ålder och utvecklingsnivå.
6. Planering och genomförande av stödet inleds.
7. Stödet följs upp och utvärderas kontinuerligt.

Förfaringssätt kring stödtjänster

Alla stödtjänster som berör barn i behov av stöd kräver ett förvaltningsbeslut. Tolkhjälp för vårdnadshavare kräver inget förvaltningsbeslut.

Tolk:

1. Kontakta föreståndaren och meddela behov av tolk så att arrangemang kring eventuella samordnanden kan göras.
2. Kontakta tolk om kontaktuppgifter finns tillhanda på enheten och boka in en tid.

3. Meddela tolkcentralen om den inbokade tiden. Om kontaktuppgifter till en tolk från tidigare inte finns, hjälper tolkcentralen till att ordna en tolk.

Assistenttjänster:

1. Konsultera och meddela om assistentbehov till föreståndaren som för ärendet vidare, bifoga eventuellt expertutlåtande.
2. Gör en eventuell skriftlig bedömning som behövs till förvaltningsbeslut.

Hjälpmedel:

1. Konsultera vårdnadshavare och sakkunniga (t.ex. rehabiliteringshandledare, hjälpmedelscentralen).
- 2.Handledning för personalen ordnas vid behov.
3. Ibruktage av hjälpmedel kräver förvaltningsbeslut.

6. Småbarnspedagogik som baserar sig på en alternativ pedagogik eller en särskild åskådning

I Korsnäs kommun finns det ingen småbarnspedagogik som baserar sig på alternativ pedagogik eller en särskild åskådning.

7. Utvärdering och utveckling av verksamheten inom småbarnspedagogiken

Utvärdering av den småbarnspedagogiska verksamheten i Korsnäs kommun sker kontinuerligt på olika sätt under verksamhetsåret. Utvärdering ses som en tillgång och en metod för att utveckla den småbarnspedagogiska kvaliteten.

7.1. Utvärdering och utveckling av den pedagogiska verksamheten

Utvärdering sker nationellt, lokalt, enhetsvis och individuellt. Småbarnspedagogiken i Korsnäs kommun deltar i nationella utvärderingar och utvecklar verksamheten enligt de resultat som framkommer. Kommunens informationskanaler (hemsida www.korsnas.fi/smabarnspedagogik, KorsnäsNytt) används för att delge resultat från nationella, lokala och enhetsvisa utvärderingar. På enheterna kan utvärderingar delges barn, vårdnadshavare och personal via månadsbrev, informationstavlor, utställningar, sociala medier, digitala hjälpmedel, appar och vid gemensamma träffar.

Lokalt utvärderas småbarnspedagogiken genom t.ex. regelbundna utvärderingsdagar för pedagoger, diskussioner och enkäter till barn, vårdnadshavare, personal och andra samarbetspartners. Riktlinjer från NCU (Nationella centret för utbildningsutvärdering) används som utgångspunkt då lokala utvärderingar görs (<https://karvi.fi/sv/>). Publikationen Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet (NCU 2019) ligger som grund då lokala utvärderingar görs. Lokala planen för småbarnspedagogik utvärderas vart tredje år eller oftare enligt nationella bestämmelser.

På individnivå utvärderas och uppföljs *Barnets plan för småbarnspedagogik* årligen och alltid då behov uppkommer, detsamma gäller för stödet som ingår i Barnets plan. Intressen och behov som framkommer då Barnets plan utvärderas beaktas i den fortsatta verksamheten. Pedagogernas möjlighet till årlig fortbildning ses som en betydande del av den personliga utvecklingen och kompetenshöjningen.

Resultat från olika utvärderingar beaktas vid planering och utveckling av verksamheten. Resultat från olika småbarnspedagogiska utvärderingar och enhetsvisa verksamhetsplaner delges bildningsnämnden.